

toliškem prepričanju, ki temelji na veri — ker ti si mu razkril še več...

Gospodje v uredništvu „Slovenca“, spoglejte se! Ne obsojajte človeka, ker se niti ne zavedate, da ste vi krivi na tem, kar mu očitate! Poglejte v svoje duše in videli boste praznoto, videli boste črni madež, „in palo bo blato, s katerim nas obmetujete, na vas nazaj!“ — potem šele boste spoznali, kdo je veren in kdo brezver, kdo naj vzgaja mladino, kdo naj prireja shode katoliškega dijaštva, kdo naj piše mladinske liste in kdo želi vaše — krščansko prepričanje.

Spoglejte se, prvoborilci za mladino v uredništvu „Slovenca“, spoglejte se farizeji pri „Slovenskem učitelju“ in poglejte, kdo je tisti, ki je tako govoril in katerega duša izmed vas ni enaka njegovi?

Zato ne upoštevajte načel, ki jih oznanjuje vera! Zato preganjate učiteljstvo in s tem delate proti naukom svete vere, in to umljivo, ker sami ne verujete vanje, ker sami nimate vere.

Doba inkvizicije in čas preganjanja je sicer že minil, toda kakor bistveno se je izpremenil boj narodov, da ne odločuje več premoči telesna sila, temveč moč duševnih sil, tako bistveno se je izpremenilo tudi mučenstvo in preganjanje. Dandanes ne more katoliški usmiljenec človeštva, posebno učiteljstva telesno, temveč ga ubijajo in moré duševno.

A kakor je vsaka žrtev krščanstva pripomogla k povzdigi ideje same; tako bo tudi vsaka naša žrtev nam dajala pogum, da se ne vdamo preganjanju in ne zatajimo svojega prepričanja, kakor ganiso zatajilioni, ki so preganjani in mučeni od oznanjevalcev „krščanske ljubezni in pravičnosti.“

Vi, oznanjevalci naukov Krista, sami ne verujete v te nauke, ker jih sami ne izvršujete, ker se sami ne ravnate po njih — ampak nasprotno!

Javna vest je že postalo dejstvo, da duhovščina ščuje ljudstvo proti učiteljstvu, ona preži na učiteljstvo, ona denuncira učiteljstvo in to zato, da s tem zadošča svoji politički strasti — a se odstranjuje od svojega poklica.

Vemo, da je vera tu duhovščini samo sredstvo, da ima ona morebiti iste nazore o njej, kakor jih je izjavil katoliški filozof, ki je imel služiti veri, a se jej je odrekal, da temlažje služi pod patronanco vere politički službi in tako utrjuje političko moč cerkvene hierarhije, o kateri pravi, da je pripravila katoliško cerkev do barbarizma.

Učiteljstvo pa že s tem, da ljudstvo obračunuje, dela proti oblasti duhovščine, ker bi ljudstvo, če bi bilo izobraženo, spoznalo lumparijo, kake pojme imajo krščanski pridigarji o veri.

Gospodje, poglejte si dobro besede, ki sem jih označil v pričetku, zakaj izgovorjene so iz vaših vrst — potem povejte, kdo je žalil vaše krščansko prepričanje!

Sedaj bodo jasne besede „Slovenskega učitelja“ marsikomu: „Dne 2. septembra bo imela zveza veliko skupščino in občni zbor na Brezjah. Pridite k nam pa boste spoznali, da vlada med nami res prijateljstvo, edinost in prava ljubav, saj se združujemo na temelju krščanskega prepričanja in krščanskega življenja.“

Učiteljstvu pa priporočamo, da bo pri vsakem ustanovnem shodu kakega izobraževalnega ali telovadnega društva, kjer se bo oglasil znani kričač, ki vedno udriha po učiteljstvu, da je brezversko, mu javno povedalo besede, zgoraj označene, v obraz, da ga ljudstvo spozna in nažene.

Klerikalnim kolegom pa svetujemo, da mu odvzamejo mladinski list, ker on ni za vzgojvalca mladine — po vaših načelih.

Torej vi sami ste krivi, da so bile izgovorjene besede, ki nam jih toliko predbacivate, na shodu učiteljskih abiturientov. Ni Gangl vzgojil takega učiteljskega, temveč vzgojili ste ga vi sami! Toliko za danes, ker ste sami izzivali in tako hoteli!...

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zbora dne 2. septembra 1909 pri Sv. Urbanu na Kozjaku.

Dnevni red:

1. Dopisi.
 2. Predavanja in sicer tov. Ivan Robnik o perspektivnem risanju itd.; tov. Avguštin Hauptman o Lavterjevem rač. stroju.
 3. Razgovor o poročilu tov. Vodenik Simona o „Ljudska šola in kmetiško vprašanje“.
 4. Shod štaj. učiteljstva v Gradcu dne 11. avgusta 1909.
 5. Predlogi, nasveti itd.
- Zborovalci bomo le pri zanesljivem ugodnem vremenu.

Imenom odbora

Avg. Požegar.

Srednješolski vestnik.

** V Gorici ustanove italijanski liberalci konvik za furlanske dijake, ki bo nekako protitežje proti podobnim redovniškim zavodom.

** Umrli je v ponedeljek, dne 16. t. m., v Mariboru šolski svetnik gimnazijski profesor v pokouju Janez Majciger. Blagemu in zaslužnemu možu blag spomin!

** Imenovan je za kustosa ljubljanske licejske knjižnice dosedanji skriptor Luka Pintar. — Profesor Fr. Vajda na prvi državni gimnaziji v Ljubljani je imenovan za profesorja na mornarski akademiji na Reki.

** Iz srednješolske službe. Da se čimpreje spišejo potrebne šolske knjige, so dobili dopust glavni učitelj na učiteljski v Ljubljani dr. Valentin Kušar in profesor na državni gimnaziji v Kranju Fran Komotar za celo šolsko leto 1909/10., dalje ravnatelj druge državne gimnazije v Ljubljani Fran Wiesthaler za prvi semester 1909/10. Ravnatelj Wiesthalerja bo nadomestil prof. dr. J. Bezjak.

** Realka v Šibeniku. V Šibeniku v Dalmaciji ustanove nižjo realko, ki bo prva srednja šola v tem važnem obrtniškem mestu.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Vsebinska 8. številka: 1. Avguštin Požegar: Idealizem in realizem. — 2. Fr. Orožen: O domoznanskem pouku s posebnim ozirom na čitanje in razumevanje zemljevidov. — 3. Janko Grad: Učitelj varuh in širitelj slovenskih narodnih pesmi. — 4. Spremnica Fr. Hauptmanovim računiceam za meščanske šole. — 5. Anton Skala: Razvoj šolstva v postojnskem šolskem okraju za vladanja cesarja Franca Jožefa I. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled: Listek — Pedagoški paberki. — Kronika. — Priporočamo!

Naša bodočnost. Vsebinska 8. številka: 1. R. P. Krivic: Alkohol in abstinenca. — 2. Ferdo Plemič: Ustavoznanstvo. — 3. Skozi puščavo. — 4. Prirodoslovni paberki. — 5. Mladinski zbornik. — 6. Listek. — Priporočamo!

Zbirka cerkvenih pesmi za mešani zbor z enim samospevom. Uglasbil, oziroma harmoniziral Janko Leban, ljudski učitelj. — Tak je naslov glasbenemu delu, ki izide po novem letu.

Čitanka za meščanske šole. II. del. Sestavil Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Postojni. — Velja vezana v angleškem platnu 1 K 70 h. Na Dunaju. V c. kr. zalogi šolskih knjig. 1909. Str. 280. — O tej najnovejši učni knjigi priobčimo daljšo oceno.

Naši Zapiski objavljajo v skupni 7. in 8. številki vsebinsko: Dr. Ivan Prijatelj: Govor o Zupančiču. — Dr. Fr. Kidrič: Epilog k Trubarjevemu zborniku. — Pregled: Zadrugaštvo. — Tehnika. — Biologija. — Priporočamo!

Politiški pregled.

* **Rekonstrukcija kabineta.** Ker so bile razširjene vesti, da se bo rekonstrukcija kabineta izvršila v kratkem času, se je v Lincu vršila konferenca nemških nacionalnih poslancev, katere se je udeležil tudi minister doktor Schreiner. Konferenca je bila strogo zaupna. Odstop ministra Hochenburgerja na ljubo Slovenem in Čehom bi Nemci smatrali za casus belli.

* **Persekucija češkega tiska.** Na ukaz trgovskega ministra dr. Weiskirchnerja je prišla dne 5. t. m. v tiskarno češkega „Videňskega dennika“ magistratna komisija 15 članov in je zapečatila vse stroje. Storiła je to, ker stroji baje rušijo mir prebivalcev sosednjih hiš. Pred češko tiskarno je bila v ravno istih prostorih celo vrsto let nemška tiskarna s šestimi velikimi stroji. Imenovani list bo utrpel izgubo par tisočakov; seveda so se storili takoj

koraki, da se ta nezasišana persekucija češkega tiska na Dunaju onemogoči.

* **Češka socialna demokracija.** Za svoj letošnji veliki shod pripravlja češka socialna demokracija obnovitev svojega narodnostnega programa. Referent predlaga ta-le program: Izpremenitev Cislajtanije v federalniškem smislu na podlagi narodnostne avtonomije v smislu personalnega principa in sicer za narodnostne in kulturne stvari. Vsak narod naj v teh stvareh tvori enotno pravno organizacijo z lastnim parlamentom, samostojni prejemki zakonitega izvira in samostojno vlado. Za ostale stroke državne uprave se predlaga program avtonomizacije, decentralizacije in demokrati-zacije. — Vprašanje je, kakšno stališče bo zavzela k temu programu nemška socialna demokracija.

* **Korupcija na Hrvaškem.** Komaj se je poglobila senzacija glede dr. Frankovih pisem na učiteljstvo, že prinaša „Pokret“ novo odkritje o korupciji Rauchove vlade. — Rauchovi listi so zadnji čas dan za dnem prinašali čestitke, ki so jih pošiljala razna občinska zastopstva pl. Čuvaju k imenovanju za podbana. Sedaj pa se izkazuje, da te čestitke niso bile nikak izraz ljudske volje ali ljubezni ali spoštovanja do Čuvaja in do vlade, ampak da so bile od velikih županov naročene in skoro izsiljene. Te čestitke bi naj javnosti pokazale, kako Rauch vedno več dobiva na terenu. In to se izkaže kot — sleparstvo!

* **Vatikan proti glagolci.** Rimska kurija je zopet izdala dekret naperjen proti glagolci. Takoj po smrti Leona XIII. se je opazilo, da je zavel v Vatikanu drug veter, in posledica tega so bili razni dekreti, med njimi oni iz l. 1906., s katerim se znatno omejuje staroslovenska služba božja v katoliških cerkvah, ker se po tem dekretu ne bi smela glagolica rabin nikjer v onih cerkvah, v katerih se zadnjih 30 let niso trajno glagoljali. Dalmatinski škofje so se na sestanku v Zadru vsprotivili izvedenju dekreta. Sedaj pa je izšel nov dekret, v katerem se klerus pozivlje na vršenje dekreta iz l. 1906.

* **Italijansko vseučiliško vprašanje.** Sporazumjenje med Italijani in Nemci? Te dni je prinesla dunajska „Die Zeit“ in zanj mnogo drugih listov vest o nekem — kakor se je naglašalo — srečno uspeših pogajanjih med Italijani in Nemci ob posredovanju tržaškega namestnika samega. — Glasom te vesti je došlo do sporazumljenja v smislu, da Italijani privole, da se v Trstu osnuje še en nemški gimnazij in da bo trgovska akademija, ki je doslej le laška, laška in nemška, zato pa Nemci ne bodo več nasprotovali osnovanju italijanske vseučilišča v Trstu.

* **Splošnega avstrijskega katoliškega shoda** menda ne bo, ker se ga Sloveni in Čehi ne udeležijo. Nameravajo začetkom novembra privediti le nemški katoliški shod z istim vzporedom.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tolmínsko učiteljsko društvo 200 K pokroviteljnine, ki jo je zbral učiteljstvo tolminškega okraja. Abiturientje slovenskih učiteljskih so zložili pri abiturientskem sestanku v Ljubljani 64 K. Tov. Marica Žgurjeva iz Tomišlja je nabrala pri veseljem omizju Zavezinega zborovanja v Mariboru 30 K. G. Umeek Anton, trgovec v Brezicah, 16,75 K, kot darilo od čistega dobička za v breziškem in sevniskem okraju prodane šolske zvezke. Tov. Iv. Schmeidek, nadučitelj v Rovih 4 K. Tov. Angela Troštova in Julij Slapšak, oba iz Vodice, 4 K. Tov. Andrej Kmet iz Cerkelj na Gorenjskem, 4 K. Jakobince iz Ljubljane 2 K. Litijsko učiteljsko društvo na račun pokroviteljnine 50 K; skupaj 374,75 K, zadnjih izkazanih 1541 K, doslej darovanih 1916-16 K. Bog plati!

Obrambni vestnik.

* **Obrambni vestnik.** Sirovi, prav prostaški napadi klerikalnega časopisa — glej vsako številko „Slovenca“! — na nas in šolo se tako množe, da moramo v svojem listu odpreti novo rubriko, kjer hočemo braniti svojo čast. „Slovenec“ piše sedaj samo o nas in o Sokolih. Ako bi ne bilo teh dveh bi „Slovenec“ izhajal prazen. To je vendar nesramnost prve vrste, če nas spravlja v zvezo z — barcelonskimi revolucionarji! Mi imamo dovolj snovi in bomo napade odbijali s takim materialom, da bo strmeli! Poudarjamo, da nas je „Slovenec“ izzval. Izza naše skupščine v Mariboru grize, laže in zavija dannadan. Pa naj dobi odgovor, kakršnega hoče! Povemo mu enkrat avselej: Učiteljstvo se ne da grdit in kjer, nikdar in nikomur! — Posebno tistemu, ki hodi okrog in meče z lažnivim jezikom blato na nas, povemo, da bo izkupil kakor zasluži. Prijeli ga bomo za ušesa kot paglavca, ki izziva in obrekuje! To si naj zapomni! — Klerikalne predrznosti nam je dovolj! Učiteljstvo ni brezpravna masa, da bi ob njem glodale klerikalne podgane.

Zob za zob! — Somišljenike prosimo, naj nam pošljejo vse material, kar se ga nanaša na sedanje razmere, ki hočejo zaščiti naš stan. Z dokazi v rokah bomo govorili za svojo čast in svoje pravice, da tako pobijemo sovraga, ki samo laže in — krade!

* **Samega sebe bje po zobeh „Slovenec“.** Pretekli terek piše o „Zavezini“ skupščini v Mariboru: „Z velikansko silo in pritiskom je spravila osamljena garda liberalnih učiteljskih teroristov četo takozvanih zavednih v Maribor.“ — Da je to laž, ve vsak. „Slovenec“ naj imenuje samo enega, ki smo ga z velikansko silo in pritiskom spravili v Maribor — samo enega naj imenuje! A četudi bi bilo sedaj pri njegovi stranki tisoč Smrdelov — imena se vendar ne morejo izglagati ali ga celo ukrasti, to „Slovenec“ sam dobro ve: zato je pa ravno tedendni prej pisal drugače in sicer takole. „... brez običajne reklame so se v njem (v Mariboru) zbrali... liberalni učitelji“ itd., kakor stoji v našem zadnjem članku „Razliki žole“. — „Slovenec“ dajemo dober svet: Ako že enkrat pišeš resnico, je že čez teden dni ne potvarjaj in ne postavlja na glavo, sicer te spoznajo lastni pristaši in te bodo z nami vred hvalili s prijaznim komplimentom, da si velik lažnik pred Bogom in ljudmi! — Ako pa že misliš lagati, kakor je tvoja krepostna navada, pa laži venomer in konsekvatno in ne toči samega sebe po črnih zobeh! Kaj ti poreče n. pr. Smrdel, ko pojde čiste vesti na Brezje!

* **Brez običajne reklame,** pravi „Slovenec“, da so se sešli zborovalci „Zaveze“ v Mariboru in izdaje sam bombastičen poziv „Slomškarija“, da naj se le polnoštevilno udeležijo romanja na Brezje. Moramo pa konstatirati, da ne spravi morebiti toliko učiteljstva vkup, za kolikor je „Zaveza“ letos narasla. „Zaveza“ je v letošnjem letu narasla za 194 članov, torej več nego šteje vsa „Slomškarija“ učiteljev. Niti denunciantstva duhovščine, niti terorizmu klerikalne vlade, niti vabljevanju in prijaznemu povabilu „Slovenca“ se ne vda naše učiteljstvo, ker ono ni tako kakor hinavski — „Slomškariji“, ki se po zadnjem odgovoru v našem uvodnem članku ne upajo več na dan. Hinaveci, dokazali smo vam vse in sedaj, ko je nimate več besede, da bi se zagovarjali, ko je vaš „dnevnik“ že izčrpan, ko ste popolnoma pokazali svojo nezmožnost, sedaj nima niti „Slovenec“, ki ima drugače polno laži v založbi, ne besede več na razpolago, da bi vas zagovarjal.

* **Na Brezje!** Le na dan, vsi do zadnjega, tudi prijatelji! Vsa duhovščina na dan, da bo zborovanje učiteljstva številnejše. V Mariboru jih je bilo nad 600 samih učiteljev, nas bo pa le tretjina in še to tedaj, ako zobnamo vse člane do zadnjega učitelja in ne učitelja vkup. „Zaveza“ pa šteje 2154 učiteljev samih, medtem ko je pri nas učiteljstvo v manjšini. Tedaj le na dan, tudi tisti, ki česa potrebujete!... Prijatelji, pridite in poglejte si naš tabor od blizu! Organizacija je kremenita... saj vas sprejmemo vseeno, akoprav nam ne prinašate „kot legitimacijo izdajalstva“ — tiskovine akoprav ne potrebujete službe v „Kat. bukvarni“, nimate še spisane dekleta itd. ... ker naša organizacija ima neomajano podlago v katoliških načelih: „Ljubim te, če si pri nas, a uničim te z najpoderjšimi sredstvi, če si naš politički nasprotnik!“ „Slomškova zveza“ je nastala v burnih časih, ki so bili posebno kritični in karakteristični za nje ustanovitelja, a do danes ni naraščala... Šele danes ji je podalmo moč koristolovstvo. „Tovariši in tovarišice — brez strahu na plan!“ — saj smo vam že povedali, da onega, ki se čuti izmečkom — ne potrebujemo! Naj najde obilo odmeva bombastičen poziv „Slovenca“ tam — a trd, neizprosno moč jeklen... ostajam — jaz.

* **Ljubljansko učiteljske!** Prej Rousseau, sedaj dušeslovje ni vseč „Slovenec“, zato se pa zaganja v profesorje pedagogike, da so oni krivi, da je tako in ni po „Slovenčevem“. Gospodje okolo „Slovenca“ bi najrajši vrgli pedagogiko iz učiteljskega, ker ona privede marsikaterega učitelja do spoznanja, kako klavarno vlogo igra klerikalno oboževanstvo v zgodovini vzgoje, šolstva itd. tudi učiteljstva. Deželni šolski svet naj le potiplje ta zavod, in prepričani smo, da ga bodo profesorji pričakovali brez slabe vesti; pazi naj pa, da se ravno ob njem ne ubije klerikalno nasilje.

* **Usmiljenje!** Zadnjih smo zapretili, da bomo na ostudne „Slovenčeve“ napade odslej odgovorjali s tem, da bomo kazali nasprotnike v vsi nagoti. Prijatelj nam piše in nas prosí, naj prizanesemo temu in temu. Dobro! Nismo klerikalci, zato bomo prošnjo uvaževali, a to samo pod pogojem, če neha „Slovenec“ s tativno naše časti in če dr. Lampe preklicé laži, izrečene na svojem zadnjem shodu v Vodmatu. Vse je torej odvisno od „Slovenca“ in dr. Lampeta! Mi čakamo mirne vesti! Naj še drugi, če morejo!

* **Zborovanje „Slomškove zveze“** bo moralo biti jako klavarno, ker drugače bi „Slovenec“ toliko ne bobnal in že vnaprej hvalil predavatelje, ter obenem udrihal po „liberalnem učiteljstvu“. Boli ga pa jako zborovanje „Zaveze“ v Mariboru. Poizkuša na vse mogoče